

13. ~~77~~

DISSERTATIO CHEMICO-MEDICA
INAUGURALIS

De

FERRO,

Quam

SOLO DEO PRÆSIDE

Ex

AUCTORITATE ATQUE CONSENSU

Excellentissimæ & Experientissimæ

FACULTATIS MEDICÆ

In Regia, quæ Duisburgi Clivorum
flore, Academia,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in Medicina Honoribus & Privilegiis more
majorum rite & legitime capessendis

Publico quorumvis Eruditorum Examine submittet

JOHANNES ANTONIUS de BLECOURT

MEYDRICA - CLIVENSIS,

Ad diem Octobris, horis locoque solitis.

DUISBURGI ad RHENUM,
Typis JOHANNIS SAS, Academiae Typographi.
Anno 1800ccxxxiv.

DEO,
PATRIÆ,
PARENTI,
CONSANGUINEIS,
PRÆCEPTORIBUS,
PATRONIS,
FAUTORIBUS
ET
AMICIS.

Hasce studiorum suorum
primitias

D. D. D.

AUCTOR.

PROOEMIUM.

Æquissimæ leges hujus Academiæ postulant, ut illi qui Gradum Doctoratus ambiunt, post solita examina edant quoddam Specimen suorum progressuum illudque publice defendant; hanc ob causam animum meum ad scribendam hanc dissertationem appuli; postquam enim per quinquennium in hac Academia Philosophiæ & Medicinæ operam dedi & deinde studiorum causa per biennium Lugduni Batavorum commoratus sum, in utraque autem Academia Professores Excellentissimos, Experientissimos & Clarissimos audiui & colui, quorum nomina, utpote orbi notissima, hic non referam, jam Gradum Doctoratus petere in animum induxi meum; acturus autem de Ferro eum servavi ordinem, ut primo capite ferri Historiam, secundo ejus Principia & Proprietates, tertio ejus præparata Medicinalia & quarto ejus Usus præcipue Medicum pertractarem; si autem tibi B. L. nimis tenui oratione & scriptura levi videatur esse hæc Disputatio, & forte quidam errores irrepererint, ignosceas quæso, homo enim sum & nihil humani a me alienum puto. Faxit DEUS ut omnia feliciter.

DISSERTATIO CHEMICO-MEDICA
INAUGURALIS

De

F E R R O .

CAPUT I.
HISTORIA FERRI.

§. I.

Inter dona a Benignissimo Numine usibus humanis destinata, non infimum obtinent locum metalla, quorum sex numerantur perfecta, Aurum scilicet, Plumbum, Argentum, Æs, Ferrum & Stannum, & hi-
ce propter eundem locum natalem, pon-
dusque specificum, quo omnia metalla, excepto solo au-
ro, superat, atque opinionem communem, quod scilicet omnia metalla pro parte ex eo consistent, additur Argentum vivum: sunt autem metalla corpora ponderosa, malleabilia, in igne fluentia, in frigore consistentia: de Ferro, vulgari quidem maxime at in Medicina nobilissimo metallo in præsentiarum acturi sumus: est autem Ferrum metallum auro, argento vivo seu mercurio, argento, plumbo, ære sive cupro specificè levius, sed gravius stanno, coloris albicantis, durissimum & solum ex metallis quod per magnetem attrahitur. Metallum autem hoc non diu post primordia mundi inventum est, octavum enim ab Adamo, Tubalcainum (quem aliqui Vulcanum Ethnicorum esse putant) modo æs & ferrum tractasse, sacræ li-
teræ

teræ fidem faciunt: quomodo vero hocce metallum primo inventum sit, fere incognitum est, sed calore sylvarum, a quacunq; causa combustarum, metalla liquefacta ex montibus profluxisse atq; ita mortalibus innotuisse scribit LUCRETIVS, dum canit *Lib. V. rerum naturalium.*

*Quod superest, æs, atque aurum, ferrumque reperi-
tum est.*

*Et simul argenti pondus, plumbique potestas
Ignis ubi ingentes sylvas ardore cremarat
Montibus in magnis.*

§. II.

Ferrum nomen suum videtur habere a feriendo, quoniam pleraque instrumenta militaria inde parantur: Chemicis vocatur Mars, putaverunt enim prisca Alchemistæ planetam Martem aliquam influentiam in hocce metalli genus habere, eodem etiam caractere Chemicis, hieroglyphico suo scribendi modo, ferrum designaverunt, quo Astronomi Martem planetam, scilicet circulo cum specie crucis in superiori parte; cum vero per circulum intellexerint aurum, per crucem autem acidum acre rodens, patet eos in ea opinione fuisse, quod ferrum sit aurum sed cum multo acri conjunctum; horum vero sententiam ego meam non facio, sed in medio relinquo.

§. III.

Reperitur ferrum fere ubique, benefica enim natura utile hocce metallum dedit in omnibus terris pinguibus, in vitriolo viridi, in plerisque fontibus medicatis, ne vel ipsis plantarum & animalium cineribus exceptis, in quibus ferrum latere postea patebit; præcipue vero reperitur in suis mineris lapideis, in montibus Germaniæ & Sueciæ aliarumque regionum, ut & in minera quæ vocatur Mar-

tis Solaris Hassiaca; lapidem hæmatitem & magnetem quoque ferreæ naturæ esse credibile est.

§. IV.

Reperitur primario ferrum in suis mineris, sunt autem hæ mineræ glebæ minerales ponderosæ bruni coloris, vel etiam albi marmoris instar; quomodo autem vena ferri probetur, optime describit Rei Metallicæ scriptorum facile princeps GEORGIUS AGRICOLA *in suo latinissimo opere de Re Metallica pag. 194.* Cujus verba digna sunt ut
 „huc transponantur: Venam ferri experimur, inquit, in
 „camino fabri ferrarii, eadem uritur, comminuitur, la-
 „vatur, siccatur: magnes in ramentum lotura collectum
 „imponitur, qui scobem ferream ad se trahit, ea pennis
 „deterfa, catino excipitur: atque magnes usque eo in ra-
 „mentum lotura collectum imponitur, & scobs detergit-
 „tur, dum restet quam ad se alliciat: ea autem simul cum
 „halinitro coquitur in catino donec liquefeat, & ex ea
 „ferrea massula confletur, quod si magnes cito facileque
 „scobem ad se traxerit, venam ferri divitem esse conjici-
 „mus, si tarde, pauperem: si prorsus eam respuere visus
 „fuerit, ferri paulum aut nihil in se continere. Hactenus
 „ille. Ex hac minera non nisi maximo igne & labore, ad-
 „jectisque debitis corporibus ferrum educi potest, fit au-
 „tem hoc sequenti modo, primo catino immittuntur car-
 „bones, hisce inspergitur minera ferri comminuta & per-
 „mixta cum calce aquis nondum restincta, deinde rursus in
 „catinum conjiciuntur carbones, quibus iterum minera fer-
 „ri cum calce viva inspergitur, & hoc fit tandem donec ca-
 „tinus plenus sit; hisce peractis carbones incenduntur, &
 „mediante folium flatu fit vehementissimus calor, quo fer-
 „rum separatur & in unam massam confluit: si vero ferro
 „in minera latenti adhæreat quidquam acidi, illud necessa-
 „rio

rio summo illo calore dissipabitur, vel cum sale alcalino, qui fit dum carbones comburuntur, sese conjunget & ferrum relinquet, forte sese etiam aliquid de principio oleoso inflammabili carbonum, cum substantia ferri conjungit & ipsi imprimis molliem, ductilitatemque conciliat: sed reperitur etiam minera ferri in insula Elba quæ non tanto labore eget, sed tantæ perfectionis est ut simplici & ordinario fabricorum igne in nobile & tractabile ferrum in omnem usum accommodatum fundatur, ut scribit KIRCHERUS *Mundi Subterranei Tomo II. pag. 222.* si quis autem plura de ferri præparatione cupiat, evolvere poterit GEORGIUM AGRICOLAM, LAZARUM ERCKERUM aliosque Metallurgiæ scriptores.

§. V.

Reperitur etiam minera quædam ferreæ naturæ in Hassia prope Almerodam & in Thuringia prope Naumburgum aliisque in locis, quæ vocatur Martis Solaris Hassiaca; vocata est autem solaris, quoniam quidam Chemici putarunt hanc mineram quidquam auri in se continere: eruitur autem ex terra, forma lapidum subrotundorum; quando autem hi lapides libero aëri exponuntur in pulverem cinereum flavescens debiscunt, saporis & odoris sulphureo vitriolici, ex quo per coctionem & inspissationem verum vitriolum Martis obtineri potest, teste Excellentissimo HOFFMANNO *in Observ. Phys. Chem. pag. 195.* Continet præterea hæc minera sulphur, quod per distillationem inde obtineri potest, aliquando etiam particulas æris secum gerit, & tum usui Medico non est adhibenda.

§. VI.

Continetur etiam ferrum in vitriolo, quod est corpus salinum, concretum ex acido vitriolico & metallo, ferro scilicet aut cupro; vitriolum autem quod ferrum in se continet

rinet viridis coloris est, quod vero cuprum, cœrulei coloris est; utrumque metallum conjunctum habens ex viridi cœruleum est: ferrum autem in vitriolo latens conspicuum fit, calcinatione per summum ignem vitrorum causticorum, ut testatur Excellentissimus HOFFMANNUS in *Observ. Phys. Chem. pag. 294.* Præcipue vero per artificialem vitrioli confectionem ferrum vel cuprum basin vitrioli esse patescit: si enim ferrum in oleo vitrioli debito modo solvitur, & deinde crySTALLIFATUR, genuinum vitriolum viride, Martis vulgo dictum, obtinetur: idem cum cupro fit, nisi quod vitriolum tunc fit cœruleum.

§. VII.

Magnetem quoque Martialis profapiæ esse certum est, partim propter faciem externam similem, partim propter eundem locum natalem, imo KIRCHERUS in *Mundo Subterraneo Tom. II. pag. 184.* scribit Schemnitzii in Hungaria in vena ferri, ingentis magnitudinis magnetem fuisse repertum, & ex eo quoque magnam quantitatem ferri eductam fuisse.

§. VIII.

Lapidem quoque hæmatiten Martialis naturæ esse ex eo credibile fit, primo quoniam in mineris ferri plerumque reperitur, secundo quoniam in ferrum excoqui potest teste Clarissimo LANGIO *Oper. Med. Tom. I. pag. 672.* Tertio si ferrum plumbum & sal ammoniacus, certa proportione mixta sublimentur, flores inde prodibunt rubri, instar florum lapidis hæmatitis, & residuum omnino lapidi huic simile est, teste eodem LANGIO loco citato.

§. IX.

In plerisque, si non in omnibus, thermis & acidulis martiale quid adesse certissimum est, nam ad omnes fere fontes medicatos deponitur ochra, quæ calcinata particulas

las ferreas præbet, deinde etiam si hisce aquis miscetur solutio gallarum, vel florum balauftiorum, inde magis vel minus purpurascunt aut nigrescunt; quæ est proprietas Martis soluti & cum illis solutionibus misti: videantur de hac re Excell. HOFFMANNI *Observ. Phys. Chem. pag. 255. ut & ejusdem Dissert. Chem. Phys. select. Decad. II. Diss. VI.*

§. X.

Ex terra pingui argillacea ope ignis ferrum educi potest, fecit hoc BECCHERUS, putavitque hocce ferrum ex terra & adjectis liquidis per artem productum fuisse; eandem sententiam postea Clarissimus GEOFFROI probare annisus est, sed Præstantissimus Chemicus LEMERY ferrum ex terra & adjectis corporibus non produci, sed separari ibi latens, multis rationibus & experimentis contendit; sed hanc ego controversiam in medio relinquo; illud certum est, aliquas ferri particulas ex terra solo igne educi sine adjectis corporibus aliis. Videatur autem de hac controversia *P. Hist. & Memoir. de l' Acad. Roy. des Scien. P. An. 1706. 1707. & 1708.*

§. XI.

In plantarum cineribus reperiri particulas ferreas, magnetæ demonstrandas, jam dudum a Claris Chemicis patefactum est: imo ipse hæc particulas ab Eruditissimo GAUBIO Præceptore meo æstumatissimo demonstratas vidi; sumit ille plantas puras siccatas, lapidi purissimo imposuit & combussit, cineres aliquam diu calcinavit, magnetæ hisce cineribus admoto, particulæ minimæ ad magnetem accesserunt, quæ separatim collectæ, ferrugineo colore præditæ erant, & ad motum magnetis instar limaturæ Martis movebantur: sed quæritur jam an hæc particulæ vitrioli specie solutæ, an vero ferri forma in plantis reperiantur? posterius incredibile est, quis enim credat metallum adeo durum

rum & ponderosum per tenerrima plantarum vascula ad-
 scendere posse; prius autem probabilius est, & eo magis
 quidem, si acidum vitriolicum in plantis reperiatur: quod
 itidem nobis ad oculum demonstravit modo laudatus GAU-
 BIUS, salem nimirum illum crystallinum amarum ab Illu-
 stri BOERHAAVIO Præceptore meo in cineres usque co-
 lendo in Chemia sua descriptum *Tom. II. proc. XIV. pag. m. 66.*
 fudit cum carbonum pulvere, particulam hujus massæ fulæ
 solvit aqua, huic solutioni miscuit acetum destillatum:
 quid factum? subito solutio turbata est, lac sulphuris ge-
 neratum, pulvis sulphureus ad fundum secessit, & odor
 ovorum putridorum inde ortus est: Tartarus vitriolatus
 cum carbonibus fusus, in aqua solutus, & per acetum præ-
 cipitatus, eadem phænomena exhibet, salque hic tartaro
 vitriolato non dissimilis est: notum autem est Tartarum
 vitriolatum ex acido vitriolico & sale tartari compositum
 esse, hinc manifestum est in hoc sale crystallino amaro esse
 acidum vitriolicum sive sulphureum: hocce acidum cum
 parte inflammabili carbonum conjunctum constituit sul-
 phur, hoc sulphur cum parte alcalina hujus salis junctum,
 in aqua solutum, & per acetum destillatum præcipitatum
 exhibuit phænomena præcedentia, quæ etiam oriuntur si
 sulphur vulgare cum sale tartari eodem modo tractetur.
 Positum itaque sit, dari ferrum in plantis, sed non nisi
 combustionem earum demonstrandum, & simul adesse in
 plantis acidum vitriolicum; probabile admodum est, fer-
 rum illud specie vitrioli cum succo nutritio plantarum ad-
 scendere; & quando deinde planta comburitur, nascitur
 ex plerisque plantis sal fixus alcalinus, cum hujus salis parte
 sese conjungit acidum illud vitriolicum & constituit salem
 crystallinum amarum, & particulas ferreas per magnetem
 detegendas relinquit: salem autem fixum alcalinum appli-
 catum

catum vitriolo sibi acidum vitriolicum jungere ex confectio-
 Etione Tartari vitriolati Tacheniani pater, de qua videatur
 Consummatissimi BOERHAAVII *Chemia Tom. II. pag. m.*
417. proc. CXLVIII. Objecit quidem huic sententiæ Cl. GE-
 OFFROI quod vitriolum hocce in parva etiam quantitate
 deberet esse sensibile in succo recenti plantarum, unicum
 enim granum vitrioli, in duodecim pintis aquæ solutum, sen-
 sibile esse: sed ipsi responderet Clar. LEMERY & experi-
 mento demonstrat, quod non semper sensibile sit vitriolum
 solutum & cum variis particulis terrestribus, salinis & oleo-
 sis confusum, sicuti in succo plantarum fit: ut de hac re
 videri potest *l'Hist. de l'Acad. Roy. des Sc. l' an. 1708. pag. 77.*

§. XII.

Ex ipsis cineribus capituli mortui urinæ humanæ calci-
 natis ferri particulas separavit ope magnetis Cl. GAU-
 BIUS, ut ipse vidi; an vero hæc particulæ cum ipsis planta-
 rum partibus, in quibus ferrum vitrioli specie latere, pro-
 babile esse vidimus paragrapho præcedenti, in corpus
 nostrum ingestæ sint, an vero particulæ minimæ ferri ex
 instrumentis ferreis maxime usualibus abrasæ, vel solutæ
 cibis mistæ in corpus nostrum ingerantur, dubium est;
 utrumque forte fieri potest: hæc particulas basin calculi
 præbere Clar. LISTERUS putavit, sed an hæc sententia
 vera sit, jam non disquiram.

CAPUT II. DE PRINCIPIIS ET PRO- PRIETATIBUS FERRI.

§. I.

Inquirendum jam nobis est, ex quibus principiis ferrum constet; principium omnium rerum aquam esse olim THALES MILESIUS Græciæ Philolophus statuit; hanc sententiam HELMONTIUS denuo resuscitavit: alii Chemici aquam, spiritum, oleum, salem & terram pro principiis corporum venditarunt: alii rursus salem, sulphur & Mercurium principia corporum esse putaverunt: sed quominus hæcce constitutiva ferri principia esse putemus, obstat primo quod vel ipsi Chemici horum nominum distinctam notionem non habeant: enimvero per hæcce nomina non intelligunt corpora, quæ vulgo per illa denotantur: secundo demonstrandum illis incumberet hæcce principia in omnibus corporibus adesse, non per hypotheses fictas, sed per ratiocinium unice experimentis fundatum. Sed quænam tandem sunt constitutiva ferri principia? dubius hic hæreo & vix aliquid certi de hac re pronuciare audeo, cum de metallorum compositione multæ quidem hypotheses, pauca vero experimenta demonstrativa prostant: illud tamen certum est, quod materia quædam inflammabilis ferri compositionem ingrediatur, si enim limaturæ Martis puræ affundatur oleum vitrioli, aquæ cum quadam parte mistum, in vitro angustioris colli, limatura ferri cum magno calore solvitur, & vapores inflammabiles exhalat, qui admota candela cum magno strepitu accenduntur & in ipso orificio ardent: quod experimentum videri potest apud
 Excell.

Excell. HOFFMANNUM in *Observ. Chem. Phys.* pag. 169. idem adhuc clarius patuit, dum per vitrum causticum Tschirnhausianum ferrum fusum pro parte arsit & in fumum resolutum est, pro parte vero in vitrum abiit; imo si ferrum in igne candefiat, perpetuo scintillas emittit & tandem relinquit massam vix fusilem aut malleabilem, quam massam quidam pro altero principio constitutivo ferri habent, & terram Martialem vocant; sed licet huic massæ quædam ferri proprietates ademptæ sint, longe tamen a vera terra distat, nam gravitas specifica, character optimus metallorum, non longe diversa erit a gravitate specifica ferri: scribit tamen Ill. BOERHAAVIUS impuriora metallorum, ferrum imprimis in artificiosa analysi, præbere quid quod ad naturam terræ quamproxime accedit, id vero & parum esse nec perfecte tamen terram exhibere: ut de hac materia videri potest illius *Chemia Tom. 1. pag. 660.* Ex quibus omnibus concludo, in ferro quidem principium inflammabile adesse; veram autem terram alterum principium constitutum esse, admodum dubium manere, & illam materiam, inflammabili principio ablato, remanentem, vix ulli corporum generi similem esse.

§. II.

I. Inter proprietates ferri primum merito obtinet locum ejus gravitas specifica, hæc enim metalla a se invicem & ab aliis corporibus distinguit optime, nulla enim dantur corpora nobis nota, quæ gravitate specifica vel ad levissimum metallum accedunt, argentum vivum autem solum excipiendum erit, si quis illud pro metallo vero non habeat; est autem ferrum metallorum levissimum, excepto solo stanno, gravitas enim specifica ferri est ad aquæ gravitatem ut est numerus 7852. ad 1000. hæc vero gravitas aliquando pro puritate vel impuritate ferri aut aquæ paululum variare potest.

B 3

2. Ducti-

2. Ductilitas ferri porro consideranda venit, est autem ferrum satis ductile, ut bractæ tenues & chordæ in quibusdam instrumentis musicis docent, longe tamen distat a ductilitate auri & argenti, quorum ductilitas maxima est.

3. Duritiem autem ferrum maximam inter omnia metalla obtinet, quod omnia instrumenta mechanica satis docent.

4. Sonorum quoque esse ferrum, quædam chordæ musicae sufficienter probant.

5. Elasticitas ferri sed imprimis chalybis admodum magna est, ut patet ex gladiis Damascenis aliisque, elateriis etiam variis, præcipue horologiorum portatilium.

6. Huc quoque Chalybis confectio referenda est, nihil autem aliud est Chalybs, quam ferrum maxime durum, durum, & flexile, sed dum incurvatur & remittitur in priorem situm se restituit, seu elasticum est: Conficitur autem chalybs, dum ferreis baculis in chalybem mutandis interponuntur cornua vel ossa animalium cum cineribus aliisve materiis, & deinde maximus ignis fit, quo per aliquot horas continuato, eximuntur baculi ferrei & mallei tusi in frigidissimam aquam immittuntur: ratio autem hujus rei videtur sequens esse; dum comburuntur ossa vel cornua animalium ferro interposita, nascitur sal volatilis qui secum a ferro abripit omnes partes acidas ferro adherentes, adeoque ferrum purius reddit & minus fragile, acida enim ferrum corrodunt & maxime fragile reddunt; quando autem ferrum tunditur malleis, scorix ab ipso separantur & ita adhuc magis purificatur; denique cum in frigidissimam aquam immittitur, subito sese contrahit, hinc particulae minimæ necessario plus ad se invicem accedunt, adeoque majorem duritiem nanciscitur: quod autem ferrum aliaque corpora frigore contrahantur & calore expandantur,

dantur, pulcherrimis experimentis demonstravit Celeberimus BOERHAAVIUS *Chemia Tom. 1. pag. 139.* ferrum etiam magnam duritiem acquirit, dum saltem iteratis vicibus candescit & aqua frigida extinguitur, sed tum admodum fragile redditur, sine dubio quoniam frequenti ignitione spiritus acidi ex ligno vel carbonibus cum ferro sese coniungunt & ei fragilitatem inducunt: hinc necessarium est, si quis chalybem durum & simul flexilem habere velit, ut in ignitione ejus, res ex quibus alcali generatur, aut quæ absorbent acidum, interponat: si autem chalybs igne candesciat & deinde lente refrigeret, pristinam rursum mollietatem acquirit: forte etiam dum chalybs fit interpositu cornuum & ossium, simul sese quædam particulæ oleosæ ferro insinuant & ejus flexilitatem augent, & dum ferum per solam ignitionem & extinctionem induratur, quædam particulæ oleosæ a ferro auferuntur & ita flexilitas ejus imminuitur. Elasticitatem autem Chalybis bene parati mirabilem esse vel sola elateria in horologiis portatilibus docent; quænam autem hujus elasticitatis causa sit jam non inquiram. Observatum autem est non ita rubigini obnoxium esse chalybem, quam vulgare ferrum, sine dubio propter substantiam chalybis magis compactam: deinde etiam patuit, quod chalybi multo melius magnetismus possit communicari quam ferro vulgari, propter majorem chalybis præ ferro puritatem.

7. Ferrum in igne facile candescit, & dum hoc fit, emit scintillas igneas, quod cum aliis metallis non accidit, incalcescit autem solo attritu. imo Illustris BOYLEUS baculum ferreum quadratum & omnino frigidum solis maleorum ictibus adeo incaluisse scribit, ut non solum tangentis manus læderetur & sulphur impositum fundere-
ditur

ditur & diu in igne absque fusione retineri potest, semel autem fufum durius quidem quam antea est, sed etiam fragilius & minus ductile.

8. Fixitas ferri in igne satis magna est, longe enim diutius vim ignis sustinere potest, quam plumbum & stannum, sed tamen tandem comburitur ejus pars inflammabilis & in fumum abit, & reliquum in scorias mutatur, imo calore solari, per vitrum causticum Tschirnhausianum concentrato, in vitrum mutatur.

9. Solvitur ferrum facillime fere per omnia menstrua; ipsa aqua ferrum in rubiginem vertit, præcipue tamen solvitur per acida, tam lenia, quam fortia, sic vina imprimis Rhenana, acetum, succi vegetabiles acidi ferrum solvunt, spiritus nitri, spiritus salis aliaque idem præstant, oleum autem vitrioli ferrum cum maximo calore solvit, adeo ut vitrum in quo fit solutio, si debita copia fiat, manibus contineri non possit: idem fit si ferrum cum sulphure tractetur, si enim sumatur magna copia limaturæ Martis v. g. viginti quinque libræ & eadem quantitas sulphuris, & inde cum aqua fiat pasta, hæcque ad pedis altitudinem sub terra defodiatur, post aliquot horarum spatium terra imposta incipit moveri & inflari, per ipsius rimas vapores calidi sulphureique prodeunt, & tandem viva flamma profilit: quo mirabili experimento, quasi terræ motus & ignis subterraneus produci potest: vid. *L'Hist. de l'Acad. Roy. des Sc. l'an. 1700.* ex facili autem solubilitate ferri ejus virtus Medica deducenda est, nam nullum est metallum quod in corpore humano tam facile & sine noxa, dummodo convenienter detur, vel crudum dissolvi potest, ut postea ulterius videbimus: in oleis autem acido orbatis non ita dissolvi potest, hinc ad ferrum a rubigine præservandum, illis illinitur ejus exterior superficies, sic alia menstrua hu-
mida

mida non ita ad ferrum accedere possunt; Varios & ple-
rosque quidem colores, dum ferrum per varia menstrua
solutum est, produci certum est, ut videri potest apud E-
gregium Chemicum NEUMANNUM in *Tractatu de Ferro.*

10. Mirabilis quoque ferri proprietates est, quod solum
inter omnia metalla a magnete attrahatur, imo, quod ma-
gis est, magnes per affictum ferro & imprimis chalybi suam
vim, tam attrahendi ferrum, quam se ad polos mundi con-
uertendi communicare potest, quod satis patet ex constru-
ctione pyxidis nauticæ, qua inventa, navigatio tantum
incrementum coepit: de hac proprietate legi possunt CAR-
TESII, GILBERTI, WOLFII, HALLEJI aliorumque
Scripta.

11. Color ferri est albicans & splendens, qui quidem
facile ab aëre aliisque liquidis accedentibus mutari potest,
sed tamen, dum ferrum frangitur, sese manifestat.

12. Cum argento vivo ferrum non ita misceri, seu in
amalgama reduci potest, sicut alia metalla, hinc Mercu-
rius instrumentis metallicis non potest tractari, solis fer-
reis exceptis.

13. Ferrum fusum cum antimonio aut plumbo statim
in scorias abit.

§. III.

Cum jam præcipuas ferri proprietates indicavi, quæstio
adhuc incidit, an ferrum in aliud metallum transmutari
possit? De transmutatione metallorum agere meus jam non
est scopus; puto tamen, quod si aliquæ proprietates cu-
jusdam metalli sint mutatæ, non propterea metallum il-
lud transmutatum dici debeat; oportet enim ut metallo
transmutando omnes alterius metalli proprietates, nulla ex-
cepta, & imprimis gravitas specifica concilientur, ante-
quam transmutatum dici debeat: & hoc modo, quantum
C scio,

scio, nunquam ferrum in aliud metallum mutatum est. Sed scribunt tamen Autores fide digni in Hungaria in quadam fodina esse rivulum, in quem si immittantur bractææ ferri, has post tres menses in molle sed optimum cuprum conversas reperiri, imo soleam equinam pro dimidia parte huic aquæ immisam, illa parte, qua aquæ immersa fuerat, cupream factam fuisse, altera vero parte ferream mansisse: an hic non sit vera transmutatio? experimenta ita apparuisse concedo, sed veram transmutationem factam fuisse cum KIRCHERO omnino nego, rivulus enim ille, cui bractææ ferreæ imponuntur, secum gerit solum vitriolum Veneris, si itaque huic aquæ ferrum immittitur, illico cuprum ad ferrum accedit, ut notum est Chemicis, & aqua acido vitriolico imprægnata ferrum corrodit, adeoque hic non fit transmutatio, sed saltem cupri particulæ in locum ferri transponuntur; idem ulterius probavit laudatus KIRCHERUS, imposuit enim filum ferreum certi ponderis vitro hac aqua repleto, & post aliquod temporis spatium filum illud a scoriis separatim cupreum factum reperit, invenit vero in fundo vitri scorias ferri fere tanto pondere ac fuerat filum ferreum impositum, ut videri potest in ipsius *Mundo Subterraneo Tom. II. pag. 224.* ex hocce experimento patet quam clarissime hic non transmutationem, sed saltem transpositionem partium contigisse.

CAPUT

CAPUT III.
DE PRÆCIPUIS PRO-
DUCTIS FERRI.

§. I.

Producta seu præparata Martialia plurima quidem apud Rei Pharmaceuticæ Scriptores reperiuntur, sed nos præcipua saltem, brevitati studentes, hic describemus; primo autem nobis occurrunt illa quæ vocantur Croci Martis, qui sunt pulveres tenuissimi corrosi ferri v. g. ferrugo ab humido aëre soluta, vocatur Crocus Martis, per artem autem fiunt Croci Martis vario modo, & quidem hoc fit

1. Calcinando, dum sola ignis flamma perpetuo ferro applicatur, in superficie tum ferri pulvis tenuis generatur, vel ab igne ipso vel ab acidis spiritibus ligni aut carbonum fossilium; dari autem spiritus acidus in lignis ex destillatione illorum patet, de qua videatur Cl. BOERHAAVII *Chem. Tom. II. proc. XXXII.* carbonibus autem fossilibus illos inesse expertus est Exc. HOFFMANNUS *vid. ipseus obs. Phys. Chim. pag. 224.* pulvis autem ille descripto modo paratus vocatur Crocus Martis per solam calcinationem confectus.

2. Croci Martis fiunt calcinando adjectis salibus, sic cum nitro solo, vel cum nitro & sale, vel cum sale & vitriolo calcinatur & corroditur ferrum in tenuem pulverem; hocce modo fere fit crocus Martis Cachecticus; fit autem dum nitrum cum limatura Martis in crucibulo calcinatur, deinde autem massæ ex crucibulo exemptæ aqua calida affunditur, & quando hæc rubicundo colore tincta est, de-

cantatur & filtratur, tunc post viginti quatuor horas pulvis rubicundus subsidet, qui, siccatuſ, eſt quaſitus Crocus Martiſ Cachectici. Idem etiam fit, ſi limatura ferri cum ſulphure calcinetur, vel ſolummodo ſulphuri fuſo ferrum immittatur, vel ferrum candens ſulphure fricetur, ut videri poteſt apud Clar. BOERHAAVIUM *Chem. Tom. 11. proc. CLXX.* eodem modo calx illa ruberrima, quaſ calcinando vitriolum Martiſ, vel inde ſpiritum ſeu oleum deſtillando fit, vocatur Crocus Martiſ adſtringens.

3. Obrinentur Croci Martiſ ſolvendo ferrum variis liquoribus & poſtea ex hiſce praecipitando, vel exſiccando, ſic Clariffimus MUSGRAVIUS in *Differtatione de Arthritide Anomala Cap. 1.* docet modum conficiendi crocum Martiſ cum urina; fit autem hic, dum limatura Martiſ madefit urina, & deinde ruruſ exſiccatur, hocce opus tamdiu repetitur, donec limatura in rubiginem verſa fit, hoc factu, illa maſſa pulveriſata immittitur in aquam puram, tunc graviffimus pulvis in fundum ſecedit, aqua autem ſupernatans effunditur & ad ſiccitatem evaporatur, tunc habetur pulvis dictuſ ſubtiliffimus, cono chartæ bibulæ imponendus & aqua abluendus, tamdiu donec aqua inſipida inde redeat; cum graviore autem pulvere ruruſ de novo eodem modo proceditur, donec omniſ limatura in ejuſmodi ſubtilem crocum converſa fit.

4. Singularem modo fit Crocus Martiſ Antimoniatuſ Aperitivuſ ab Illuſtri STAHLIO, Viro nuper magno Rei Medicæ & Chemicæ damno demortuo, nomen gerens; fit autem hiſce, dum ſumitur una pars ferri, & duæ partes Antimonii, hæc in crucibulo ſimul funduntur, & deinde huic maſſæ adjicitur una pars ſexta vel octava ſaliſ tartari, aut ſexta pars nitri, & deinde dum maſſa hæc bene ſluit, effunditur in conum fuſorium, ſebo candelæ priuſ inun-

ctum,

Etum, habetur sic in inferiori parte massæ fusæ Regulus Antimonii Martialis, in superiori vero parte scorix adsunt, quæ compositæ sunt ex sale tartari, sulphure Antimonii & ferro, hæ scorix contusæ in frusta, exponuntur in patina per aliquod tempus aëri umbroso, tumque in pulverem fatiscunt, huic pulveri affunditur & miscetur aqua pura tepida, aqua supernatans effunditur, residuo iterum affunditur aqua, & rursus decantatur, hocque tamdiu repetitur donec aqua limpida inde redeat; omnis tunc aqua decantata in quiete reponitur, pulvis in fundum aquæ subsidens siccatur & cum triplo nitri debito modo in crucibulo detonatur, hicce pulvis deinde cum aqua pura edulcoratus est Crocus Martis Antimoniatus Aperitivus STAHLII: pulvis crassior qui in primis aquæ affusionibus in fundo remansit, si etiam cum triplo nitri detonatur & deinde aqua pura edulcoratur, vocatur Crocus Martis Adstringens.

5. Antimonium Diaphoreticum Martiale LUDOVICI mihi etiam huc referre liceat; fit autem hoc dum uni parti ferri, in crucibulo ignitæ, adduntur successive antimonii crudi partes duæ, & inter fundendum massa continuo spatula agitatur, ut antimonium in scorias inde separandas abeat, si vero adhuc quidquam antimonii nondum in scorias redacti restet, addenda adhuc est limatura Martis ignita, postea hæ scorix ex ferro & antimonio compositæ pulverisandæ sunt, & pulvis cum triplo nitri detonandus & edulcorandus lege artis, estque tum quæsitum Antimonium Diaphoreticum Martiale LUDOVICI: in hac operatione dum fit detonatio, nitrum cum sulphure Antimonii deflagrat, & deinde ablutum, ferri & Antimonii calcem relinquit.

§. II.

Jam nobis porro agendum erit de præparatis Martis in forma salina, inter ea describemus:

1. Vitriolum Martis, quod fit dum limatura ferri oleo vitrioli aqua diluto solvitur, hæcque solutio coloris pulchre viridescens, per conum ex charta bibula factum trajicitur, deinde evaporatur ad cuticulam & in loco humido & frigido reponitur, concrefcunt tunc in fundo vitri cryftalli falinæ, coloris viridis, hæcque cryftalli vocantur vitriolum Martis: Idem ex limatura Martis cum sulphure calcinata, ut & ex minera Martis Hassiaca obtineri potest, dum scilicet prius instituitur coctio, deinde filtratio, post evaporatio ac denique crySTALLIFICATIO: vitriolum etiam excoquitur ex mineris, sed non semper solum ferrum mixtum habet, sed etiam cuprum, sed si tale vitriolum, quod utramque metallum secum gerit, debeat converti in vitriolum pure martiale, solvendum est aqua & huic solutioni injicienda sunt multa frusta ferri, & deinde coctio est instituenda & frusta illa ferri interim sæpe agitata, hocce factò, acidum vitriolicum, quod prius solutum gerebat cuprum, jam ferrea illa frustra solvit & cuprum in fundum præcipitatur, deinde filtratione, evaporatione & crySTALLIFICATIONE lege Artis procedendum est, tuncque vitriolum Martis purum obtinetur.

2. Nobis hic occurrit productum salinum Martis, scilicet Flores Salis Ammoniaci Martiales, seu Flores Martis: ad hunc processum autem sumuntur limaturæ Martis puræ & florum salis Ammoniaci siccorum partes æquales, vel etiam limaturæ Martis pars una & florum salis Ammoniaci partes duæ, miscentur & conteruntur diu in mortario vitreo, deinde cucurbitæ magnæ & latæ induntur, huic applicatur alembicus cum excipulo & commissuræ
glutine

glutine farinaceo obturantur, tum committitur cucurbita furno arenæ & arena usque ad limbum alembici obruitur, fit tum primo lenis ignis, sic prodit spiritus volatilis alcalinus inque excipulum destillat, deinde per octo horas igne urgetur majori, tumque adscendit in interiorem superficiem alembici materia salina variorum colorum, quæ omnibus refrigeratis eximenda & ab aëre humido, quoniam alias deliquescit, præservanda est: & sic obtinentur quæfiti flores; in hac autem operatione sal ammoniacus aliquam partem ferri soluti secum in altum rapuit, residuum autem admodum mutatum est a corpore ferri & aëri humido expositum, in liquorem aureum adstringentem deliquescit, qui a quibusdam vocatur oleum Martis per deliquium.

3. Huc quoque Ens Veneris BOYLEI quodammodo referendum esse puro, si enim fiat ex vitriolo Martis, vel ex vitriolo quod & ferreæ & cupreæ naturæ est, etiam de ferro participabit; ad consiciendum autem hocce Ens, vitriolum ad rubedinem calcinatur & edulceoratur, hujusque & florum salis Ammoniaci sumuntur partes æquales, & eodem modo sublimando proceditur ut cum floribus Martis.

4. Quoniam etiam lapis Hæmatites Martialis indolis est, ut supra capite primo vidimus, Flores lapidis hæmatitis ad hanc quoque classem pertinere existimo, parantur autem eodem modo ac Flores Martis, ex lapidis Hæmatitis & Florum salis Ammoniaci partibus æqualibus.

§. III.

Restat jam adhuc, ut de Tincturis ex ferro paratis agamus; propter facilem autem Martis solubilitatem Tincturarum magna est copia, præcipuas vero descripsisse satis erit, occurrit autem hic:

1. Tin-

1. Tinctura vitrioli Martis ZWELFERI; hæc autem præparatur sequenti modo, sumuntur vitrioli Martis & Terræ foliatæ tartari partes æquales, conteruntur & miscentur in mortario vitreo, & per aliquot dies reponuntur, deinde huic massæ affunditur in vitreo vase sufficiens quantitas spiritus vini, sicque Tinctura extrahitur, quæ deinde decantata reservatur.

2. Describenda nobis hic est Tinctura Vitrioli Martis LUDOVICI; hæc conficitur dum sumitur pars una Vitrioli Martis, partes quatuor crystallorum tartari & partes viginti aquæ pluviae, hæc mista coquuntur in vase vitreo, sæpe agitando, tamdiu donec aqua pro maxima parte exhalaverit & massa consistens relicta fuerit, deinde hæc massa inditur phialæ Chemicæ & affunditur spiritus vini vulgaris ad eminentiam quatuor circiter digitorum, tunc per unam alteramve horam coquitur, & sic parata habetur hæc lenissima sed usu celeberrima Tinctura.

3. Si sumitur limatura Martis & solvitur in succo pomorum Borsdorffianorum, & deinde coquitur & inspissatur ad consistentiam extracti, & deinde diluitur vel succo pomorum, vel vino quodam generosissimo, ad consistentiam Essentiæ paulo spissioris, aut inde Tinctura cum spiritu vini extrahitur, vocatur tunc hoc productum Tinctura Martis cum succo pomorum Borsdorffianorum.

4. Paratur etiam Tinctura ex Minera Martis Hassiaca, supra descripta capite primo §. V., ad hanc autem conficiendam minera illa rore majali madefacta, exponitur aëri per aliquot dies, deinde ros majalis ei affunditur, qui inde extrahit Tincturam flavescentem, quæ est quæstia Tinctura Martis solaris Hassiaca: JUNGKENIUS vero in *Lexico Chimico Pharmaceutico* alium modum hanc Tincturam parandi describit.

5. Huc

5. Huc referri etiam potest solutio ferri in aceto facta, si enim uni parti ferri viginti partes aceti affundantur & hæc coquantur simul in Phiala Chemica, tunc obtinetur solutio ruberrima & adstringens; eodem modo, si uni parti ferri affundantur partes duodecim vini Rhenani generosissimi, & simul digerantur per quatuor dies, calore fere ebullientis aquæ, habetur solutio ferri nigra & usû præstantissima.

6. Denique plures Tincturæ & solutiones parari possunt ex Marte, sic ex colcothare vitrioli Martis, cum quantitate vigecupla spiritus salis marini dulcis confici potest Tinctura aurea: sic quoque ex floribus Martis & ex residuo a destillatione horum florum, cum Alcohole extrahi potest Tinctura: Cum scoriis Reguli Antimonii Martialis idem, mediante Alcohole fieri potest. Ex vitriolo Martis & floribus Martis cum spiritu Cochleariæ Tincturam Martis Antiscorbuticam parare docet JUNCKENIUS, in *Lexico Chimico Pharmaceutico*: imo variis etiam succis vel decoctis vegetabilium, ut & vinis Medicatis ferrum pro parte solvi potest: Dantur præterea adhuc multa præparata Medicinalia ferri, ut Electuarium Chalybeatum, pilulæ Martiales SYDENHAMII, Extractum Martis MYNSICHTI, aliaque, quæ quoniam non adeo usualia sunt, hic non describam, sed videri possunt abunde in Dispensatoriis aliisque libris. Ultimo tandem curiosum experimentum cum ferro institui potest, ut ejus videatur quasi vegetatio, aut arborificatio, quod fit dum Mars solvitur in aqua forti & oleo tartari per deliquium præcipitatur, in vase quod in superiori parte latius est quam in inferiori, ut hoc descripsit CI. LEMERY in *l'Hist. de l'Acad. Roy. des Sc. l'Année 1707.*

D

CAPUT

CAPUT IV. DE USU FERRI IMPRI- MIS MEDICO.

§. I.

JAm postquam Historiam, Principia, Proprietates & Præparata Ferri consideravimus, de Usu ipsius nobis adhuc erit agendum: supra jam modo vidimus, ferrum admodum commune esse metallum & in multis terræ plagis in magna copia reperiri, similiter Usus ejus maxime communis est; sed antequam ad usum Medicum transeam, liceat mihi, in transitu, pauca de usu ipsius Mechanico adjicere: vix autem ullum dari Artificium Mechanicum ad quod ferrum non adhibetur, cuiuslibet notissimum esse puto, imo vix commode sine ferro vivere possemus. Multa imo pleraque instrumenta, quibus Metallurgi in terræ visceribus ad mineralia & metalla eruenda utuntur, ferrea sunt, adeo ut reliqua omnia metalla in terra abscondita, vix nobis prodesse si ferro careremus: Res rustica, maximam victus copiam nobis præbens, instrumentis ferreis nullo modo carere posset, quomodo enim agricola arva coleret, si vomer aliaque instrumenta ferrea ipsi deessent? quomodo messem plenis aristis divitem sine falcibus commode demeteret? In Re Bellica, hodierno tempore terræ marique ad tantum perfectionis culmen deducta, plurimis instrumentis ferreis opus est, & illa quæ non sunt ferrea, tamen vix, nisi mediante ferro, confici possent, adeo ut in bello fere omnis in ferro salus sit: venatus, piscatura, aliaque opificia, quibus varia vestimentorum genera, ad corpus nostrum a frigore aliisque incommoditatibus defendendum conficiun-

conficiuntur, ferro indigent: Ars culinaria absque ferreis vasis aliisque instrumentis vix subsistere posset, imo si ferrum nobis deesset, quomodo carnes in usum nostrum discinderemus? eas enim vel manibus dilacerare, aut fero laniare cadavera morsu, necesse esset: Architectura nulla ferre esset, si ferrum nobis non suppeteret, ædificia enim, quæ corpus nostrum tuentur a frigore, calore, aliisque aëris injuriis, non sine ferro extruuntur: naves, quibus mercatura per rotum terrarum orbem fit, sine ferro construi non possunt. Ex hisce dictis & adhuc dicendis concludo, vulgare hocce metallum, a Benigno Authore Naturæ nobis concessum, omnibus aliis metallis, usu immediato, præponendum esse.

§. II.

Postquam jam pauca de Ferri usu Mechanico vidimus, videamus etiam quemnam in aliis Artibus & Scientiis usum habeat. Geometria practica instrumentis opus habet, quæ vel ferrea sunt, vel non nisi mediante ferro fabricari possunt: Physica, cum hocce sæculo tot veritates per experimenta, variis machinis instituta, detexerit, vix ullam harum machinarum esse puto, quæ sibi hocce metallum junctum non habeat, vel sine eo confici possit: Res Botanica cum requirat plantarum culturam, non commode, si ferro careremus, coli posset: Anatomia cultris aliisque instrumentis ferreis indiget, si enim Mercurius in vasa injiciendus sit, quo artificio subtilissimæ vasorum ramificationes in conspectum prodeunt, tubulis ferreis opus est, vidimus enim supra, Mercurium cum aliis metallis sese miscere, Ferrum autem ejus miscelam respuere: Chemia quoque ferro carere non potest, ferrum enim non solum requiritur ad multa instrumenta, ad quosdam furnos, ad retortas ferreas, sed etiam in ipsis destillationibus magnam utilitatem

præstat, si quis enim Mercurium a cinnabari separare velit, poterit hoc commode cum limatura Martis peragere; nam si cinnabaris cum ea remisceatur & per retortam destilletur, limatura ferri sese cum sulphure cinnabaris uniet, & Mercurius solus transibit; ad Regulum Antimonij Martialem conficiendum, aliasque operationes quoque ferrum adhibetur: Chirurgi operationes multas, sine instrumentis ferreis, perficere non possunt, varii enim generis cultri, ferræ, aliaque instrumenta ex Chalybe confecta requiruntur; ad sanguinem etiam in hæmorrhagiis vulnere sistendum, vitriolum Martis calcinatum adhibetur.

§. III.

Tandem etiam consideremus ferri usum & utilitatem in Medicina Practica, antequam autem hoc fiat, quæstio oritur, an Medico usu præferendum sit ferrum an Chalybs? Vidimus jam supra Capite secundo, Chalybem esse ferrum quidem purius, sed etiam longe durius & non tam facile solubile ac est ferrum vulgare, quo facilius autem in corpore ferrum solvitur, eo meliorem effectum præstat, ut statim videbimus, hinc ferrum purum Usu Medico Chalybi præferendum esse, asserere non dubitamus. Triplex autem in ferro memoratur vis, nempe Absorbens acidum, Adstringens & roborans, & Aperitiva: Absorbentia acidum vocantur corpora non acria, quæ acidis mista, illorum acrimoniam tollunt; tale vero absorbens esse ferrum evidentissimum esse puto, si enim oleo vitrioli aqua diluto, acido certe omnium ponderosissimo & acerrimo, injiciatur limaturæ ferri parva copia, fit effervescentia, & si pergitur injiciendo usque dum non amplius ebullitio fiat, liquor remanens tunc suam acrimoniam amisit & sapore styptico & subdulci præditus est. Virtus Adstringens & Roborans vocatur illa, qua cohesio & vis contractilis fibrarum augetur;

getur; hanc autem virtutem Marti inesse, vel ipsius soluti sapor satis docet, dum enim ejus solutionem ore continemus, linguam, labia aliasque oris interni partes constringi sentimus. Vis aperiens vocatur illa, qua obstructions resolvuntur & humores viscosi attenuantur; hacce vi quoque ferrum ejusque preparata prædita esse, ex experientia multorum Practicorum certum est, dummodo non in omnibus sed in illis saltem obstructionibus detur, quæ a nimia quiete & humoribus viscosis oriuntur; sed mirum cuiquam videri posset Martem, ut jam vidimus, adstringendi vi pollentem, vires aperientes exercere posse, & non potius obstructions creare; sed si recte rem consideremus, ex ipsa vi adstringente & roborante vim aperitivam pro parte deducere, haud difficile erit; dum enim ferrum solum per corpus distribuitur, omnes fibræ roborantur, hisce autem roboratis, motus humorum fit fortior, in illis autem obstructionum generibus, ubi Martialia convenire scripsi, nullum majus datur remedium, quam motus humorum auctus, huc accedit quod vi sua salina, quum non nisi solum sanguinem intret, vasa stimulet & humores viscosos attenuet, sicque effectum resolventem præstet; si etiam sanguis nimis tenuis sit, aucto motu & robore vasorum, illum partim condensabit ut debitam consistentiam acquirat, partim specie sudoris vel transpirationis evacuabit. Pro triplici itaque ferri vi, in tribus etiam morborum generibus ferrum dari poterit, tanquam Absorbens in morbis a cruditatibus acidis primarum viarum originem ducentibus, conveniet; vi adstringente & roborante, morborum a nimia debilitate & laxitate oriendorum remedium est; virtute aperiente in morbis ab humoribus nimis viscosis & obstructionibus ab illis ortis conducet: In pueris itaque aliisque ægris, qui propter debilem motum & acescentia assumta, cruditatibus acidis in-

primis viis laborant, in Chlorosi virginum, in malo Hypochondriaco & Hyfterico fimilibusque morbis convenit Martialia dare: ab hisce enim debito modo & tempore datis, pulsum antea debilem in fortiorem, colorem antea pallidum in vividiorem mutari, observavit Experientissimus **TIMMERMANNUS** Præceptor meus omni honoris cultu prosequendus, ut in collegiis practicis ab ipso percepti: sed consideremus jam, an in dictis morbis ferri crudi pulvis, an vero inde præparata magis convenient? si cruditas acida sit in primis viis, nec debilitas nimia nec nimis tenera ætas obstat, Martem crudum omnibus præparatis præferendum censeo; nam si cruditas acida adsit, a Marte soluto acidis, effectum quidem roborantem, nullum vero absorbentem, expectare possumus, ferrum enim tunc acidis saturatum est nec illa amplius destruere potest; sed ferrum crudum tunc datum, prius aciditatem corrigit & deinde roborabit fibras; nec a crudo Marte, bene dato, se unquam malum effectum vidisse scribit Celeberrimus Practicus **SYDENHAM** in *Dissertatione Epistolari*: sed si adsit nimia debilitas, & tenerissimo ventriculo ferreum hocce medicamentum ingerere quis timeat, poterit præscribere roborandi & aperiendi scopo præparata leniora Martis v. g. Tincturam Vitrioli Martis Ludovici, Martem in vino Rhenano solutum & similia, & ad acidum absorbendum interponi poterunt leniora absorbentia, vel cibi & potus acedentes prohibendi sunt: in Malo Hypochondriaco, si viscera adhuc sint bona & morbus a vita sedentaria & debilitate vasorum originem sumserit, Martialia optime conveniunt, & si æger temperamentum frigidum habeat & cruditatibus acidis laborare videatur, ferrum crudum conveniet; sed si acidis cruditatibus non vexetur & temperamento calido præditus sit, præstat illud dare solum in vino medicato vel alio

alio modo: in hoc autem malo, visceribus fere corruptis, Martialia vix locum habere puto, propter majorem enim calorem & motum, quem faciunt Martialia, viscera facile destrui possent, aliquando tamen adhuc convenirent aquæ Medicatæ: Si autem morbus Hypochondriacus originem habeat a labore nimio & siti æstuante cœlo tolerata, cum tunc humorum liquidissima sint dissipata & reliquis sanguis crassus & Artrabiliaris evaserit & solida satis rigida sint, Martialia non conveniunt; sed si prius solida sint laxata, humor peccans resolutus & evacuatus, tunc Martialia lenia dare, mihi non incongruum videtur, ne morbus propter debilitatem denuo recrudescat: in plerisque morbis dictis conveniunt etiam Aquæ Medicatæ Martiales, bona methodo datæ; de quorum virtutibus & ingredientibus speciatim videri possunt Excellentissimi HOFFMANNI aliorumque Auctorum scripta. In hæmorrhagiis nimis Martialia interne dare mihi non videtur congruum esse, parva enim dosi data non sistunt sanguinem, si autem magna dosi dentur, mali inde sequentur effectus: in omnibus etiam morbis ubi est vasorum rigiditas, calor & motus nimius, humores ad alcalescentiam inclinant, Martialia fugienda esse ex præcedentibus liquet, in omnibus ergo febribus acutis continuis & putridis Martialia exulare debent. Ex præparatis Martialibus vitriolum Martis Illustris BOERHAAVIUS ad vermes necandos commendat, *Chemia Tom. II. Proc. CLXII.* Flores salis Ammoniaci Martiales ad Rhachitidem quoque ab ipso commendantur, ut & Ens veneris BOYLEI. Crocum Martis Aperitivum STAHLII in mictu & vomitu cruento & in mensium fluxu nimio convenire, eumque febrium intermittentium motus sistere, repetita dosi datum, ac cortice Peruviano securiorem esse scribit Cl. JUNCKERUS in *Tabulis Medicis.*
Crocum

Crocum Martis cum urina factum magni facit in Arthritide Cl. MUSGRAVE. Antimonium Diaphoreticum Martiale Cl. LUDOVICI laudat in Ictero, Cachexia & Scabie. Doses Martialium universaliter poni non possunt, sed pro ratione morbi, ætatis, temperamenti, sexus aliarumque circumstantiarum a Medico dijudicari & præscribi debent.

COROLLARIA.

- I. **A**ërem in sanguine latentem, non per pulmones, sed cibus potibusque mistum per vasa lactea & ductum Chyliferum sanguinem intrare puto.
- II. Dantur spiritus animales seu liquidum nerveum.
- III. Plenaria fermentatio nulla fit naturaliter in corpore humano.
- IV. Infusum herbe Thee, ut & fabarum Coffe (quæ sunt fructus fasmini Arabici, Castanea folio, flore odoratissimo) hodie adeo usitatum, in hisce regionibus septentrionalibus nimio usu maxima damna creare affirmo.
- V. Venesectio sæpe est summum roborans.
- VI. Saliva & succus pancreaticus non sunt humores acidi, nec bilis alcalina est.
- VII. Nec hi tres humores sunt excrementitii.
- VIII. Omnes morbos ab acido & Alkali derivare absurdum esse puto.

F I N I S.

AD

AD NOBILISSIMUM

CANDIDATUM

ACCLAMATIO VOTIVA.

PLurima quæ nobis doctrinæ signa dedisti
 Nec minus ingenii judicii que Tui
 Qui tua Teutopoli, pariter Leidæque probasti
 Dona animi, multis concelebrata modis,
 Expetis en tandem pulchræ jam præmia palmæ
 Et bene pro meritis danda brabæa comis,
 Quæ Medicina tibi, quæ porrigit augur Apollo
 Ipsemet, auspiciis meque favente Tuis.
 Sedule BLECOURTI, Juvenis dignissime famâ,
 Digne pio plausu, quem tibi turba parat.
 Gratulor ex animo, tibi pectore gratulor imo,
 Adspirent cœptis Numina sancta Tuis.

Sic vovet

GOTTLIEB EPHRAIM BERNER
 M. D. Ejusque Prof. Ord. Acad.
 Cæsareæ Leopoldino - Carolinæ
 Nat. Cur. Collega, d. Mnaseas Fac.
 Med. h. t. Decanus.

BLECOURTI! Juvenum pulcherrime, laudibus amplis,
 Ut reor, ex merito concelebrandus eris.
 Ingenui mores, & blanda modestia frontis
 Ingeniumque sagax sunt Tibi grande decus.
 Quin & amor studii Medici magnique laborum
 Profectus animum perpoliere tuum.

E

Testis

Testis Ego, Testis BOERHAAVIUS, alter Apollo,
 Ac hodie Baravi gloria magna foli!
 Auribus hausisti patulis qui dogmata nostra,
 Attenta semper sedulitate vicens.
 Multaque nocturnis nox lucubrata Camoenis
 Auxit Pœoniæ cognitionis opes.
 Ecce! satis nitide tua Dissertatio FERRI
 Virtutes Medicas cum ratione docet.
 Gratulor ex animo! quid gaudia nostra moraris?
 DOCTORIS MEDICI rite capeffe GRADUM:
 Det DEUS, ut Clarus dicaris in arte medendi,
 Et celebrem Praxin publica Fama beet!
 Sic erit, ut FERRUM Tibi commutetur in AURUM,
 Et dabit immensas AUREA PRAXIS opes.

Gratulabundus deproperabat

JOH. ARNOLD. TIMMERMAN,
 Medicus & Professor Regius.

Qui cupit opratam studiis contingere metam,
 Doctor & esse cupit, tribuat sua tempora Musis,
 Nec temere vanis infumat lusibus annos:
 Sic honor & laudes & gloria magna sequentur.
 BLECOURTI! Soboles defuncti digna Parentis,
 Vix dum bis denos ætas tua computat annos,
 Et specimen scribis, quod præmia larga meretur.
 Gratulor ex animo, TE nunc superasse labores,
 Ac TIBI fausta precor vitam COGNATE per omnem
 Pergito nunc famam Doctis extendere factis,
 Laudibus & Patriæ claras superaddere laudes;
 Hoc faciens pulchras sine fine merebere laudes.

Esto

✻ (35) ✻

Esto diu felix, & vivito Nestoris annos!
Macte tuis animi virtutibus! hoc precor, esto
Ægrorum sperata salus, ductore Jehovah!

*Pauca hac boni ominis causa in hono-
rem D. DOCTORANDI, apponere
voluit, debuit Patruus*

HERM. DE BLECOURT,
S. M. C.

Nobilissimo & Doctissimo

D. DOCTORANDO,

COGNATO AMICISSIMO,

De Ferro docte differenti.

Mira Galeni Medici potestas
Infitum rebus penetrans vigorem
Pæonis Magni studii beatis

Imperat oris.

Ecce jam ferri faber est Apollo.

Nota natura rigida facultas;

Præparat solers Chymico tenore

Dulce levamen.

Laudis an nomen meditetur amplum?

Splendor hic felix. Celebris cupido,

Si lucri flagrans avido calore

Ingeniosus?

Nate, qui præsens, Claria palestra,

Artis edoctæ specimen recludis.

E 2

Quos

Quos tibi fructus solidi laboris
 Quæso, peroptas?
 Sit tibi curæ; Placeat *Patroni*,
 Sive pollentis monumenta famæ,
 Sive doctrinæ reditus secundos
 Appetat, ardor.
 Laurus offertur. Tribuent *Camœnæ*
 Auream messem meritis paratam.
 Mente sincera, geminante testor
 Gaudia voce.

J. L. ROCHOLL, S. M. C.

A *Urea* vah! blandæ cesserunt tempora pacis,
Ferreus & Mars jam vah! ubicunque furit.
Millia Mars hominum *Ferro* jam cædit acuto,
 Milleque morborum est fons & origo simul.
TV vero *Ferro* longe scis rectius uti,
 Docte BLECOURT, claros inter habende *Viros*.
 Scilicet ex *Ferro* medicamina condere nosti
 Dextra, quibus tolli vulnera multa queunt.
Mars igitur *Ferro* morti dum singula tradit,
TU mortis *Ferro* pellere tela cupis.
 * *Hinc* fies toto mox *notus in orbe*, manebunt
Hinc laudes notæ post obitumque *Tuæ*.

* JOHANNES ANTONIUS DE BLECOURT
 Per Anagramma
 Hinc notus in orbe, notæ laudes.

Hæc pauca Doctissimo Dn. DOCTO-
 RANDO, Cognato suo Dilectis-
 simo, amica manu posuit
 P. C. ROCHOLL, S. S. Th. Stud.

01 A 6603

ULB Halle

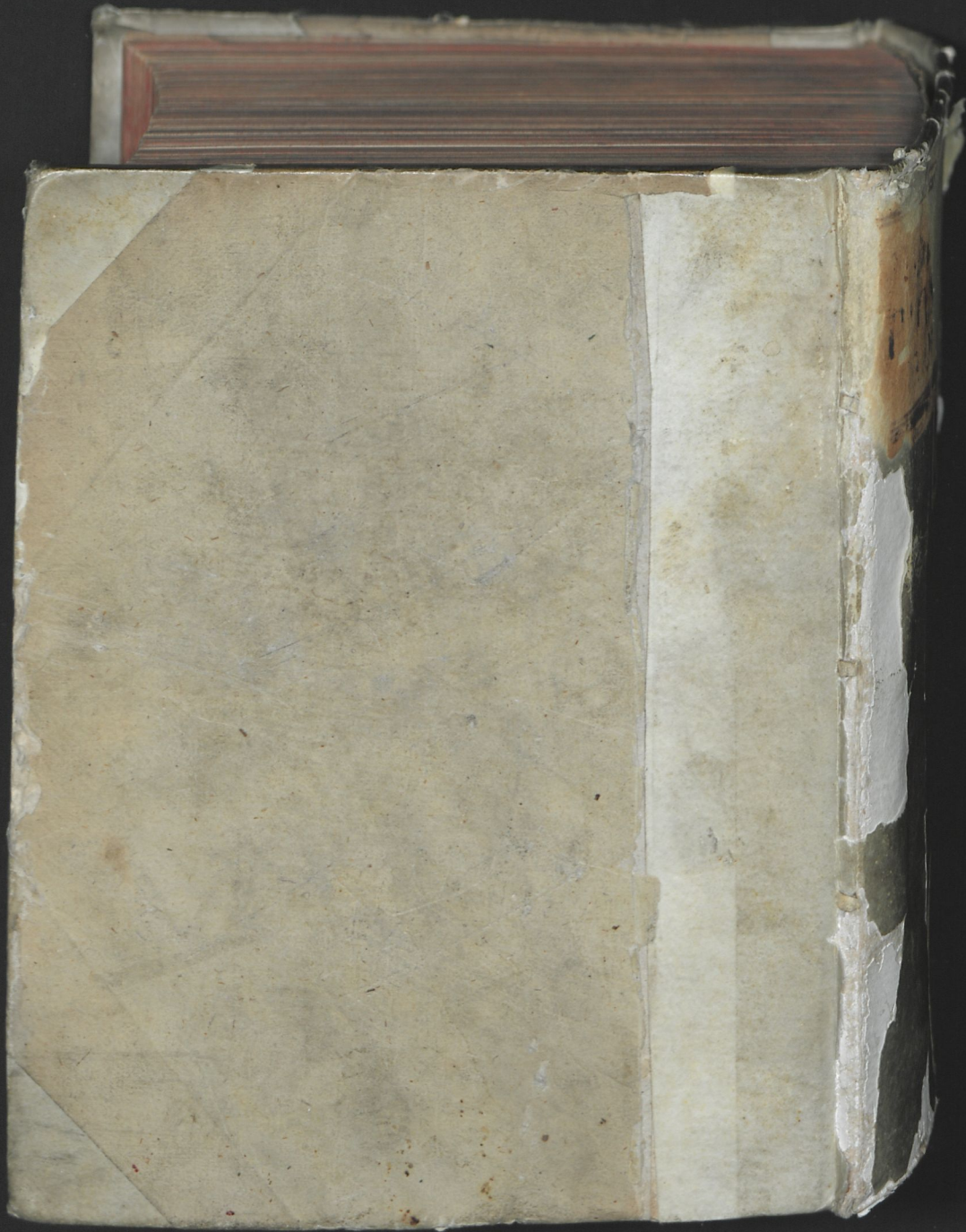
3

003 092 291

1007

DISSERTATIO CHEMICO-MEDICA
INAUGURALIS

De

FERRO,

Quam

SOLO DEO PRÆSIDE

Ex

AUCTORITATE ATQUE CONSENSU

Excellentissimæ & Experientissimæ

FACULTATIS MEDICÆ

In Regia, quæ Duisburgi Clivorum
flore, Academia,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in Medicina Honoribus & Privilegiis more
majorum rite & legitime capeffendis

Publico quorumvis Eruditorum Examine submitter

JOHANNES ANTONIUS de BLECOURT

MEYDRICA - CLIVENSIS,

Ad diem Octobris, horis locoque solitis.

DUISBURGI ad RHENUM,

Typis JOHANNIS SAS, Academiae Typographi.

Anno c1010ccxxxiv.

13. #4